

บทที่ 1

บทนำ



1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เดวิด ฮูม (David Hume, 1711 - 1776) เป็นนักปรัชญาชาวสก็อตแลนด์กลุ่มประจักษ์นิยม (empiricism) ผู้มีชื่อเสียง มีผลงานทั้งแนวคิดทางญาณวิทยา ปรัชญาศาสนาและจริยศาสตร์ ที่ได้รับความนิยม และมีการวิพากษ์วิจารณ์กันจนถึงปัจจุบัน งานเขียนในสวนทางปรัชญาศาสนานั้น มิได้รับการเผยแพร่มากนักในช่วงที่เขามีชีวิตอยู่ เนื่องจากงานเขียนของเขามุ่งเน้นที่จะตรวจสอบความเชื่อต่างๆทางศาสนาที่คนส่วนใหญ่เชื่อกันอยู่ในขณะนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องความมีอยู่ของพระเจ้า หรือ เหตุการณ์อัศจรรย์ โดยใช้วิธีการประจักษ์นิยม ถึงแม้บทสรุปของงานเขียนดังกล่าว จะเสนอเพียงว่ามนุษย์ไม่สามารถยืนยันเกี่ยวกับความมีอยู่ของพระเจ้าและเหตุการณ์อัศจรรย์ได้ แต่เขาก็กลับถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มผู้ไม่เชื่อ (unbeliever)

ฮูมได้เสนอการตรวจสอบความเชื่อเกี่ยวกับเหตุการณ์อัศจรรย์ (miracles) เป็นครั้งแรกที่ Jesuit College แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสถาบันแรกที่เขาได้สอนในปี ค.ศ. 1734 จากนั้นเขาได้นำข้อเสนอเรื่องดังกล่าวเขียนลงในหนังสือ A Treatise of Human Nature ตอนที่ 1 โดยใช้ชื่อเรื่องว่า "Of Miracles" ในปี ค.ศ. 1737 แต่ทั้งนี้หนังสือดังกล่าว ของเขามีการนำเสนอความคิดที่ไม่เป็นที่เข้าใจมากนักสำหรับผู้อ่าน โดยผู้อ่านส่วนใหญ่ยังรู้สึกว่าการนำเสนอความคิดที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง (paradox) และเป็นความคิดเชิงนิยตินิยม (sceptic) ที่ไม่มีสาระ อีกทั้งยังเป็นแนวคิดที่คุกคามต่อศาสนาและศีลธรรมด้วย ต่อมาฮูมได้ปรับปรุงงานเขียนของเขาโดยนำเสนอความคิดให้เป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น ทั้งแนวคิดเกี่ยวกับญาณวิทยา และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งมีเนื้อหาทางความคิดคงเดิม แต่เปลี่ยนชื่อหนังสือเป็น An Enquiry Concerning Human Understanding ในปี ค.ศ. 1748 และได้รับการตอบรับมากขึ้น¹

ในการตรวจสอบความเชื่อของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ นั้น ฮูมอาศัยพื้นฐานความคิดที่ว่า ศาสตร์ทุกศาสตร์ล้วนมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติของมนุษย์ในระดับใดระดับหนึ่งเสมอ เพราะมนุษย์เป็นผู้ศึกษาศาสตร์เหล่านั้นและตัดสินความถูก - ผิดของมัน จึงอาจกล่าวได้ว่า ธรรมชาติ

¹ David Hume, *Dialogues Concerning Natural Religion*, ed. Bell Martin (New York: Penguin Classics, 1990), pp. 2 - 3.

ของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญต่อการเข้าใจศาสตร์ทั้งหลายรวมทั้งศาสนาด้วย² ถ้าเราไม่รู้ขอบเขตความสามารถที่จะรู้และเข้าใจของมนุษย์ และไม่สามารถอธิบายธรรมชาติของมโนภาพ (idea) และกฎเกณฑ์ทั้งหลายรวมทั้งกระบวนการอ้างเหตุผลได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ก็เป็นไปได้ที่เราจะแก้ไขและพัฒนาความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ดังนั้นสิ่งที่เราควรสังเกตคือกระบวนการทางจิตวิทยา และพฤติกรรมของมนุษย์ และพยายามแสวงหากฎเกณฑ์และคำอธิบายให้แก่สิ่งเหล่านี้บนพื้นฐานของประสบการณ์³ จึงจะเห็นได้ว่าสำหรับความเชื่อต่างๆ ของมนุษย์นั้นสิ่งที่ สุมต้องการนำเสนอก็คือ มนุษย์เชื่อสิ่งต่างๆที่ไม่เคยมีในประสบการณ์ของตนได้อย่างไร และมีการรับรู้ได้จากประสบการณ์ที่ทำให้มนุษย์เชื่อเช่นนั้นเป็นสำคัญ สำหรับตัวอย่างกรณีเฉพาะเช่น เหตุการณ์อัศจรรย์นั้น สุมเริ่มเสนอว่าอะไรคือเหตุการณ์อัศจรรย์ตามการรับรู้ของมนุษย์ เหตุใดมนุษย์จึงเชื่อว่าเหตุการณ์อัศจรรย์เป็นไปได้ และมนุษย์มีธรรมชาติอย่างไรจึงทำให้เชื่อในคำบอกเล่าต่างๆ ที่มีได้มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองโดยตรง ดังจะกล่าวต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หมโนทัศน์เรื่องเหตุการณ์อัศจรรย์ของเดวิด ฮูม และข้อวิจารณ์ต่างๆ
2. เพื่อประเมินจุดยืนทางญาณวิทยาของเดวิด ฮูมในประเด็นเรื่องกฎธรรมชาติ และความเป็นไปได้ของเหตุการณ์อัศจรรย์

1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ และสมมติฐาน

เมื่อทำความเข้าใจเรื่องกฎธรรมชาติ ตามทัศนะของฮูมให้ชัดเจนแล้ว จะพบว่าฮูมไม่ได้ปฏิเสธความเป็นไปได้ของเหตุการณ์อัศจรรย์ในทางภววิทยา แต่ปฏิเสธความเป็นไปได้ในทางญาณวิทยาที่จะตัดสินให้แน่นอนได้ว่าเหตุการณ์ใดเป็นเหตุการณ์อัศจรรย์

² David Hume, *A Treatise of Human Nature*, 2nd ed. L.A. Selby – Bigge (Oxford: Oxford University Press, 1983), introduction.

³ สมฤดี วิศทเวทย์, *ทฤษฎีความรู้ของฮิวม์* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 6-7.

1.4 ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาจากเอกสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง เหตุการณ์อัศจรรย์ของเดวิด ฮูม ทั้งเอกสารขั้นต้น คืองานนิพนธ์ของฮูมเอง และข้อเขียนทางวิชาการเกี่ยวกับประเด็นเหตุการณ์อัศจรรย์ รวมทั้งทฤษฎีทางญาณวิทยา คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เทียบเคียงคำศัพท์ปรัชญาจาก พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน⁴

เนื้อหาของวิทยานิพนธ์แบ่งออกเป็น 4 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 นำเสนอ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ และสมมติฐาน ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 นำเสนอ มโนทัศน์ เรื่องเหตุการณ์อัศจรรย์ของเดวิด ฮูม จากบทความ “Of Miracles” ในส่วนต่าง ๆ อันได้แก่ ส่วนของวัตถุประสงค์ของบทความ การแบ่งประเภทเหตุการณ์ตามการรับรู้ของมนุษย์ นิยามเหตุการณ์อัศจรรย์ หลักการประเมินความน่าเชื่อถือคำบอกเล่า และเหตุผล 4 ประการที่ทำให้คำบอกเล่าไม่น่าเชื่อถือ

บทที่ 3 นำเสนอ บทวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์อัศจรรย์ โดยแบ่งเป็นสองส่วน คือ กฎธรรมชาติตามทัศนะของฮูม การประเมินความเป็นไปได้ของเหตุการณ์อัศจรรย์และข้อวิจารณ์

บทที่ 4 นำเสนอ บทสรุป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องเหตุการณ์อัศจรรย์ของเดวิด ฮูม
2. ได้บทวิเคราะห์และข้อวิจารณ์เกี่ยวกับจุดยืนทางญาณวิทยาของสำนักประจักษ์นิยมคลาสสิกเพิ่มขึ้น

⁴พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2543).